

Lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Sammanfattning

Finansutskottet behandlar i detta betänkande Riksbankens framställning 2009/10:RB5 Lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Riksbanken föreslår att riksdagen antar Riksbankens förslag till ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank så att Riksbanken ges rätt att ge ut mynt i valörerna 2 kr och 20 kr och sedlar i valören 200 kr.

Riksdagen beslutade i mars 2009, på förslag av Riksbanken, att 50-öresmyntet blir ogiltigt den 30 september 2010. Som en följdändring av detta beslut föreslås att Riksbanken inte längre ska ges rätt att ge ut mynt i valören 50 öre.

Utskottet tillstyrker förslagen med det undantaget att Riksbanken inte ges rätt att ge ut 20-kronorsmynt. Utskottet föreslår således att bestämmelsen i 5 kap. 2 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank får den lydelse som framgår av bilaga 3 i betänkandet.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2011.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden	5
Valörer på sedlar och mynt	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Framställningen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Riksbankens lagförslag	9
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	10
<i>Bilaga 4</i>	
Europeiska centralbankens yttrande	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Valörer på sedlar och mynt

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. Därmed bifaller riksdagen delvis framställning 2009/10:RB5.

Stockholm den 18 maj 2010

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Bertil Kjellberg (m), Sonia Karlsson (s), Roger Tiefensee (c), Monica Green (s), Nina Lundström (fp), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Jörgen Hellman (s), Anne Marie Brodén (m), Mats Pertoft (mp), Elisabeth Svan-tesson (m) och Jacob Johnson (v).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Riksbanken har i rapporten ”Valörer och fördelningen på sedlar och mynt – förslag till förnyelse av sedel- och myntserien” utrett behovet av förändringar i Riksbankens sedel- och myntutgivning.

Riksbankens direktion har i ärendet samrått med riksbanksfullmäktige enligt 4 kap. 1 § riksbankslagen. Fullmäktige uttalade då att man inte har någon invändning mot att direktionen gör en framställning till riksdagen med förslag om ändring i riksbankslagen avseende valörer på sedlar och mynt i enlighet med direktionens förslag. Fullmäktige ansåg emellertid att direktionen i framställningen inte borde föreslå att Riksbanken ges möjlighet att ge ut ett mynt i valören 20 kr. Enligt fullmäktiges mening bör 20-kronorssedeln inte ersättas med ett mynt.

För att förkorta och underlätta riksdagens beredning har Riksbanken skickat förslaget för yttrande till Europeiska centralbanken, som enligt EUF-fördraget ska konsulteras.

Om ett införande av euron aktualiseras kommer arbetet med den nya sedel- och myntserien att avbrytas.

Bakgrund

Enligt 9 kap. 14 § regeringsformen har endast Riksbanken rätt att ge ut sedlar och mynt. Av 5 kap. 1 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank framgår att sedlar och mynt som ges ut av Riksbanken är lagliga betalningsmedel. Riksbanken har således ensamrätt att ge ut mynt och sedlar och besluta om utformningen av dessa.

Vilka valörer som Riksbanken får ge ut av mynt och sedlar framgår av 5 kap. 2 § riksbankslagen. Om valörerna behöver ändras måste det göras en ändring i lagen, vilket innebär att förslag på förändringar i mynt- och sedelserien måste läggas fram för riksdagen.

Utskottets överväganden

Valörer på sedlar och mynt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller delvis Riksbankens förslag i framställningen om vilka mynt och sedlar Riksbanken ges rätt att ge ut. Det föreslagna 20-kronorsmyntet omfattas inte av denna rätt.

Riksbankens framställning

Riksbanken föreslår att riksdagen antar Riksbankens förslag att lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank ändras så att Riksbanken ges rätt att också ge ut mynt i valörerna 2 kr och 20 kr och sedlar i valören 200 kr samt att Riksbanken inte längre ska ha möjlighet att ge ut 50-öresmynt.

Riksbanken avser att inleda en förnyelse av den svenska sedel- och myntserien. Den nuvarande sedelserien utformades för mer än 25 år sedan, och en modernisering är enligt Riksbanken nödvändig för att upprätthålla ett effektivt skydd mot förfalskningar. Myntserien behöver bytas ut mot lättare och mindre mynt som reducerar hanteringskostnader, inköpskostnader och miljöbelastning.

I samband med detta föreslår Riksbanken att valörerna i sedel- och myntserien ändras på så sätt att myntserien kompletteras med ett nytt 2-kronorsmynt och sedelserien med en 200-kronorssedel. Skälen är främst att dessa valörer kommer att ersätta en betydande mängd enkronor och etthundrakronorssedlar, vilket medför att antalet sedlar och mynt i cirkulation minskar.

Riksbanken föreslår vidare att 20-kronorssedeln ersätts med ett 20-kronorsmynt. Skälet är att sedeln blivit alltmer sliten, vilket leder till praktiska problem vid maskinell sedelhantering och vid äkthetskontroll av sedlar. Sedeln återanvänds i det längsta av handeln, och till följd av dess låga värde behandlas den alltmer ovarsamt. I en undersökning bland allmänheten som Riksbanken gjorde 2006 var 20-kronorsvalören den enda sedelvalör där inte en majoritet uppfattade kvaliteten som god eller mycket god. Förstärkningar av papperet i 20-kronorssedeln har inte lett till någon påtaglig förbättring.

De föreslagna förändringarna är en samlad lösning för att effektivisera den svenska sedel- och myntserien. Enligt Riksbanken förenklas allmänhetens betalningar, kontantmarknadens hanteringskostnader minskar och miljöbelastningen från produktion och hantering av sedlar och mynt reduceras.

Företagen på kontantmarknaden är enligt framställningen i stort sett positiva till Riksbankens förslag. Vad gäller förslaget att ersätta 20-kronorssedeln med ett mynt finns det dock olika uppfattningar. Handelns branschorganisationer avstyrker ett mynt eftersom införandet av ett mynt

medför omställningskostnader och mynt är tyngre att hantera än sedlar. Riksbanken har med anledning av detta haft överläggningar med Svensk Handel.

Riksbanken gör bedömningen att det inom några år blir nödvändigt att byta ut 20-kronorssedeln mot ett mynt på grund av att sedeln blivit alltför sliten för att fungera som betalningsmedel och att dess omloppstid blivit orimligt kort. Slutsatsen stöds av att länderna i Sveriges närområde sedan länge övergått till mynt på motsvarande värde.

Övervägande skäl talar för att beslut om ett tjugokronorsmynt bör fattas när ställning nu tas till en förändring av hela sedel- och myntserien. Att återkomma med ett sådant beslut senare leder enligt Riksbanken till att omställningskostnaderna blir högre. För att öka flexibiliteten och minska omställningskostnaderna för handeln avser Riksbanken att införa myntet först ca 2015.

Vikten av utelöpande mynt kommer enligt Riksbankens beräkningar att reduceras med ca 45 % när en ny myntserie introducerats, beroende på att de nya mynten blir mindre och lättare och att en 2-krona medför att antalet mynt i cirkulation minskar. Viktminskningen kommer att ha stor betydelse för att reducera hanteringskostnaderna och miljöbelastningen och för att underlätta för anställda i kontanthanteringen.

Förnyelsen av sedel- och myntserien innebär att riksbankslagen behöver ändras så att Riksbanken ges rätt att ge ut också sedlar med valören 200 kr och mynt med valörerna 2 och 20 kr.

Den föreslagna förändringen innebär att Riksbanken under en övergångsperiod kommer att ha rätt att ge ut både en 20-kronorssedel och ett 20-kronorsmynt. Skälet till detta är att den exakta tidpunkten för övergången till ett mynt fastställs först senare. När ett 20-kronorsmynt introducerats och ersatt 20-kronorssedeln avser Riksbanken att återkomma med ett lagförslag att Riksbanken inte längre ska ha möjlighet att ge ut sedlar i valören 20 kr.

Som en följd av riksdagens tidigare beslut i mars 2009 att 50-öresmyntet blir ogiltigt den 30 september 2010 föreslås att möjligheten i riksbankslagen för Riksbanken att ge ut 50-öresmynt tas bort.

Riksbanken föreslår att riksdagen beslutar om en ändring i riksbankslagen vad gäller valörer på sedlar och mynt i enlighet med förslaget ovan och att lagändringen träder i kraft den 1 januari 2011.

Europeiska centralbankens yttrande

Enligt artiklarna 127.4 och 282.5 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och artikel 2.1 andra strecksatsen i rådets beslut 98/415/EG av den 29 juni 1998 om nationella myndigheters samråd med Europeiska centralbanken rörande förslag till rättsregler, ska Europeiska centralbanken (ECB) yttra sig i det aktuella ärendet eftersom förslaget rör betalningsmedel.

För att förkorta och underlätta riksdagens beredning har Riksbanken skickat förslaget till ECB för yttrande.

Europeiska centralbankens yttrande, som antagits av ECB-rådet, inkom till riksdagen den 10 maj.

ECB noterar i sitt yttrande att Riksbanken gjort en ingående granskning av behovet att förnya sedel- och myntserien där man beaktat användningen av och efterfrågan på olika valörer samt kostnaderna för olika alternativ. Man har även beaktat synpunkter från allmänheten, banker och handel.

Yttrandet återges i sin helhet i bilaga 4.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar en anpassning av sedel- och myntserien i syfte att säkerställa effektiviteten och säkerheten men även för att främja miljöaspekterna. På detta sätt kan allmänhetens betalningar förenklas, kontantmarknadens hanteringskostnader minskas och miljöbelastningen från produktion och hantering av sedlar och mynt reduceras.

Enligt 4 kap. 1 § riksbankslagen ska fullmäktige och direktionen samråda med varandra innan en framställning görs till riksdagen. Ett sådant samråd ägde rum den 17 mars 2010. Fullmäktige uttalade då att man inte hade någon invändning mot att direktionen skulle skicka en framställning till riksdagen med förslag om en ändring i riksbankslagen avseende valörer på sedlar och mynt i enlighet med det utkast som presenterats. Fullmäktige ansåg emellertid att direktionen i framställningen inte borde föreslå att Riksbanken ges möjlighet att ge ut ett mynt i valören 20 kronor. Enligt fullmäktiges mening bör 20-kronorssedeln inte ersättas med ett mynt.

Utskottet konstaterar att det i frågan om införandet av ett 20-kronorsmynt inte råder enighet mellan Riksbankens direktion och Riksbanksfullmäktige. Utskottet anser därför att frågan om införandet av ett 20-kronorsmynt tills vidare bör anstå. Utskottet anser således att förslaget i Riksbankens framställning bör avstyrkas i denna del. Utskottet föreslår att lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank ändras i enlighet med utskottets förslag i bilaga 3.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Framställningen

Framställning 2009/10:RB5 Lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank:

Riksdagen antar Riksbankens förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

BILAGA 2

Riksbankens lagförslag

Förslag till Lag om ändring i lagen
(1988:1385) om Sveriges riksbank

Riksbanken har följande förslag till lagtext.

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 2 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap

2 §

Sedlar får ges ut med valörerna tjugo, femtio, etthundra femhundra och ettusen kronor

Mynt får ges ut med valörerna *femtio öre*, en krona, fem kronor och tio kronor.

Dessutom får minnes- och jubileumsmynt med andra valörer ges ut.

Sedlar får ges ut med valörerna tjugo, femtio, etthundra, *tvåhundra*, femhundra och ettusen kronor.

Mynt får ges ut med valörerna en krona, *två kronor*, fem kronor, tio kronor *och tjugo kronor*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 2 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

2 §

Sedlar får ges ut med valörerna tjugo, femtio, etthundra, femhundra och ettusen kronor.

Mynt får ges ut med valörerna *femtio öre*, en krona, fem kronor och tio kronor.

Dessutom får minnes- och jubileumsmynt med andra valörer ges ut.

Sedlar får ges ut med valörerna tjugo, femtio, etthundra, *tvåhundra*, femhundra och ettusen kronor.

Mynt får ges ut med valörerna en krona, *två kronor*, fem kronor och tio kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

BILAGA 4

Europeiska centralbankens yttrande

EUROPEISKA CENTRALBANKEN

EUROSYSTEMET

EUROPEISKA CENTRALBANKENS YTTRANDE

av 7 maj 2010

om förnyelse av sedel- och myntserien

(CON/2010/38)

Inledning och rättslig grund

Den 29 mars 2010 mottog Europeiska centralbanken (ECB) en begäran från Sveriges riksbank om ett yttrande över ett förslag om ändring av lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (nedan kallat *förslaget*).

ECB:s behörighet att avge ett yttrande grundas på artiklarna 127.4 och 282.5 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och artikel 2.1 andra strecksatsen i rådets beslut 98/415/EG av den 29 juni 1998 om nationella myndigheters samråd med Europeiska centralbanken rörande förslag till rättsregler¹, eftersom förslaget rör betalningsmedel. I enlighet med artikel 17.5 första meningen i arbetsordningen för Europeiska centralbanken har detta yttrande antagits av ECB-rådet.

1. Syftet med förslaget

Enligt förslaget ges Riksbanken rätt att ge ut mynt med valörerna 2 och 20 kronor samt sedlar med valören 200 kronor. Eftersom 50-öresmyntet upphör att vara lagligt betalningsmedel den 30 september 2010 föreslås även att Riksbankens rätt att ge ut 50-öresmynt upphör.

2. Allmänna kommentarer

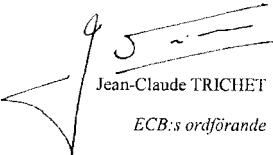
Enligt 9 kap. 14 § regeringsformen har Sveriges riksbank ensamrätt att ge ut sedlar och mynt. Av 5 kap. 1 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank framgår att sedlar och mynt som ges ut av Sveriges riksbank är lagliga betalningsmedel. Allmänna regler om penning- och betalningsväsendet, såsom beslut om att vissa svenska sedlar och mynt ska upphöra att vara lagliga betalningsmedel ska däremot meddelas genom lag som antagits av Sveriges riksdag.

ECB noterar att Riksbanken gjort en ingående granskning av behovet att förnya sedel- och myntserien där man beaktat användningen och efterfrågan på olika valörer samt kostnaden för olika alternativ. Man har även beaktat synpunkter från allmänheten, banker samt handeln.

¹ EGT L 189, 3.7.1998, s. 42.

Detta yttrande kommer att offentliggöras på ECB:s webbplats.

Utfärdat i Frankfurt am Main den 7 maj 2010.

Jean-Claude TRICHET
ECB:s ordförande